

חולין לח

משה שווערד

1. תוספות הרא"ש מסכת חולין דף לח עמוד א

גועה והטילה רעי או כשכשה באזנה הרי זה פירכוס, אפילו לר"ג דמחמיר ובעי פירכוס יד ורגל, ולהכי פריך ליה שפיר מברייטא דקתני גועה והטילה רעי אין זה פירכוס, ושמאל דאמר איצטריך לאוזווי אוזניה סבר כרבנן דאמרי או יד או רגל ולהכי פריך עליה דרב ענן דמפרש מילתא דשמואל [דתנינא] אליבא דרבנן פשוטה וכפפה הרי זה פירכוס כפופה ופשוטה אין זה פירכוס.

2. רש"י על חולין דף לח/א

לאבא - לרב הוה קרי ליה שמואל הכי משום כבוד:

3. תוספות מסכת חולין דף לח עמוד א ד"ה איצטריך ליה

איצטריך ליה לאבא - פי' בקונטר' דשמואל הוה קרי הכי לרב בלשון כבוד ובערוך פירש שכך שמו ורב היו קורין אותו על שם חשיבותו כמו דבכל דוכתי הוה קרו ליה רבי לר' יהודה הנשיא ושמואל שהיה חבירו היה קורהו בשמו וכן לקמן אי הכי אמר אבא לא ידע בטרפות כלום ובערבי פסחים (פסחים דף ק"ט:) גבי גוזלייא וארזילייא לאבא ובפרק כל גגות (עירובין דף צ"ד.) אי קפיד אבא קטרו ביה המיינא ובפירוש משמע סוף פרק ראשית הגז (לקמן דף ק"ז:) דאמר רבי יוחנן לאיסי מאן ריש סדרא בבבל א"ל אבא אריכא וכעס עליו ר' יוחנן על שקראו כן משמע בהדיא דאבא לאו לשון חשיבות ומיהו ממה שהיה קורהו בשמו לחודיה לא היה כועס אי לאו משום דאמר אריכא שזהו לשון גנאי דר' יוחנן גופיה היה קורהו אבא בפרק כסוי הדם (לקמן פ"ד.) אבא ממשפחת בריאים הוה אף על פי שרב היה חשוב הרבה מר' יוחנן מיהו על רב המנונא דאמר בפ' יה"כ (יומא דף פ"ז.) קא אזיל אבא למיקטל גברא קשה שהיה תלמידו וקורהו בשמו ואמר בחלק (סנהדרין ק.) מפני מה היה נענש גחזי מפני שקורהו לרבנו בשמו ולפירוש הקונטר' דאבא לשון חשיבות ניהא.

4. ספר ישא ברכה

חשפה) רש"י ד"ה לאבא, לרב הוה קרי ליה כו'. המוס' מציין כמה ראיות דאבא הי' שמו באמת. וכתב החת"ס דרש"י לא רצה לפרש שקרא לו אבא על שמו, דכיון דשם אביו של שמואל הי' ג"כ אבא (אבא בר אבא) לא רצה לישא שם אביו על שפמיו לפיכך קראו בלשון אביו אבא רכב ישראל וכדכתבו בחוס' ישנים (יומא דף פ"ו).

5. רשימות לתוספות הראש [קוק]

הרא"ש הנ"ל. 493 תוס' הרא"ש ליומא הנ"ל מיישב על דרך זה גם את פי' הערוך, וז"ל: ושמא כיון דאבא משמע ליה לשון חשיבות, כמו אבא רכב ישראל, קראו כן. ע"כ. וכ"כ תוס' ישנים שם. וכ"כ תוס' רי"ח לברכות הנ"ל, כלומר כיון דמה שקרא לו כן לא משום ששמו כן אלא משום חשיבות, אין איסור בדבר.

6. ספר שערים מצויינים בהלכה

דף לח. אצטריך ליה לאבא כו'. פרש"י דשמואל הוה קרי הכי לרב משום כבוד. אבל בתוס' הביאו פי' הערוך (ערך אבא) דאבא היה שמו, והיו קורין אותו רב על שם חשיבותו, והתוס' הביאו ראייה לזה מדאמרי' לקמן (קלז:): דכעס ר' יוחנן על איסי שקרא לרב "אבא אריכא", ומיהו ממה שהיה קורוהו בשמו לחודיה לא היה כועס אי לאו משום דאמר אריכא שזהו לשון גנאי כו'. ובלב אריה הקשה, הא אכתי יש לומר דאבא הוא לשון חשיבות, ומ"מ הכינוי אריכא אינו דרך כבוד, ולכך הקפיד ר' יוחנן. ובבאר יצחק

תירץ, דאין דרך להרכיב ביחד ב' כינויים, דרך חשיבות ודרך גנאי, דמתחילה הזכיר שם אבא לחשיבות, ומיד אח"כ הזכיר אריכא לגנאי, אלא ע"כ דאבא אינו לשון חשיבות. ועי' בסדר הדורות (ערך אבא) שהאריך בעיקר דברי התוס' כאן.

וכתבו התוס' מיהו קשה על רב הונא דאמר במס' יומא (סז). קא אזיל אבא למיקטל גברא, והרי רב הונא היה תלמידו והיאך קראו בשמו כו', ולפי' הקונטרס דאבא לשון חשיבות ניחא. ובתוס' ישנים (שם) כתב, דדרך חשיבות אמר לו אבא, ולא היה קורא לו בשמו ח"ו. ומשמע קצת דכוונתם דאף שזה שמו, מ"מ כיון שהשם עצמו הוראתו לשון חשיבות מותר לקרות לרבו בשם זה, אבל לפרש"י לא היה שמו אבא, רק דרך כבוד קראו לו אבא. אולם אפשר לדחוק ולפרש דגם רש"י כוונתו

כהתוס' ישנים. ועי' בשם הגדולים להחיד"א (ערך אבא) דאיש אשר שמו אבא והכל קוראים אותו כן, אסור לבנו לקרותו אבא, ואין ראייה מהא דכתבו התוס' ישנים, דשאני התם דרב כו"ע קרו ליה רב, ונשתקע שם אבא כמעט לגמרי, וככה"ג יכול תלמידו לקרותו אבא דרך חשיבות, אבל איניש דעלמא דכל העולם קורין אותו אבא בשמו אסור לבנו לקרותו אבא. וע"ע בספרו שיורי ברכה (יו"ד סי' רמב אות יא, ובהשמטות אות ב). ועי' בשד"ח (מערי' כ כלל קד) שהאריך בענין זה.

7. הערות הגרי"ש אלישיב מסכת חולין דף לח עמוד א

מאי בסוף שחיטה באמצע שחיטה. לכא' מאי מהני פרכוס באמצע השחיטה, הא אפשר דלא היה בה חיות עד הסוף. וצ"ל דקים להו לחז"ל שאם היא מפרכסת באמצע ודאי יש בה חיות גם בסוף. אך קשה דהא מבואר לעיל שאפשר לשחוט בסכין קטן במשך שיעור זמן ארוך, כל שלא שהה בינתיים, ומהו השיעור בשחיטה זו. וצ"ל דמשערים בשחיטה בינונית. והיותר מסתבר לומר דהנה בכל מסוכנת יש להעמידה בחזקת חיות ולומר שמתה רק בגמר השחיטה, וכל מה שפסלינן הוא כמו משום דקים להו לרבנן דנטולה נשמתה כפירש"י במתני', וזהו בגדר ודאי ולכך אין מעמידים על החזקה, אך כשיש פירכוס באמצע שחיטה לא קים להו לחז"ל דנטולה נשמתה ומעמידים אותה על חזקתה. ועל דרך זה יש לפרש גם בדברי ר"נ בר יצחק דפירכוס בתחילת שחיטה נמי מהני.

8. תוספות הרא"ש מסכת חולין דף לח עמוד א

רבא אמר פירכוס שאמרו בסוף שחיטה. דסבר רבא הא דלא חיישינן דלמא בתחילת שחיטה זינקה דלא שכיח זינוק אלא בסוף שחיטה.

• הערות הגרי"ש אלישיב מסכת חולין דף לח עמוד א

רבא אמר וכו'. עי' בתוס' שכתבו דלרבא לא חיישי' שמא זינקה בתחילה, משום דהוא מילתא דלא שכיחא. ובלב אריה כתב דהוה ס"ס, ספק אם פרכסה ביד וברגל, דמהני אף בתחילת שחיטה, ספק אם פרכסה ביד או ברגל בסוף שחיטה. ודבריו תמוהים, דאין לדון כאן מכח ס"ס, שהרי הכל ספק אחד אם פרכסה או לא.

9. ספר שערים מצויינים בהלכה

כל שאינה עושה כן בסוף שחיטה בידוע שנשמטה גטולה הימנה קודם לכן. כתב הב"ח (יו"ד סי' יז ד"ה מסוכנת) דמשמע מזה שהיא נבלה, אף דלעיל נשאו ונתנו אי מסוכנת טרפה או נבלה, מסקנת התלמוד כאן דהיא נבלה, וכ"כ הרמב"ם (מאכ"א פ"ד הי"ג) אם שחטה ולא פירכסה הר"ז נבלה ולוקה עליה, וכן מוכח ממש"כ הטור (שם) דמסוכנת אינה ניתרת בשחיטה, ונפק"מ דמותר לשחוט אחריה אמה או בנה ביום אחר, דאם לא היתה נבלה אלא טרפה היה זה אסור. וכן העלה בשמלה חדשה (שם ס"ד), אך כתב דהיינו דוקא כשלא פירכסה כלל כו', אבל פירכסה קצת ונענעה באיזה אבר או צעקה או הטילה רעי וכדומה, אע"ג דכל אלו אין מתירין אותה, מ"מ אין לשחוט אחריהם, ואפי' עשתה

פירכוסים אלו בתחילת השחיטה, דמ"מ לאו נבלה ברורה היא. ועי' בפמ"ג (מ"ז שם סק"ב) ובדרכ"ת (שם ס"ק יז).

10. ספר שערים מצויינים בהלכה

שם ע"ב או עז פרט לנדמה. פרש"י עז שילדה מתייש כמותה ובנה דומה לרחל. וברמב"ם (איסור"מ פ"ג ה"ה) כתב, הנדמה אע"פ שאינו כלאים הרי הוא פסול למזבח, כיצד רחל שילדה כמין עז ועז שילדה כמין כבש, אע"פ שיש בו מקצת סימנים הואיל והוא דומה למין אחר פסול כבעל מום קבוע שאין מום גדול מן השינוי. וכתב הרדב"ז (שם) דהרמב"ם לא למד דנדמה פסול ממלת "עז" כדממעטינן ליה בברייתא, והטעם שזה בכלל בעל מום, שכן כתב שאין מום גדול מהשינוי. ועי' במהר"י קורקוס (שם) שיש תרי גווני נדמה, איכא נדמה שאינו דומה כלל לאמו ודומה לגמרי למין אחר זה נקרא כלאים, שהרי כבש ועז מעורב בו, אמו רחל

וצורתו עז, ומום אין בו כיון שהוא צורת עז גמור, ויש נדמה שבו קצת סימנים שדומה לכבש וקצת סימנים דומה לעז, אין לך מום וכיעור גדול מזה. וכן ראיתי בתשרי הרדב"ז (ח"ה סי' קב) דנדמה שאינו דומה כלל לאביו או לאמו זהו דממעט קרא, אבל נדמה במקצת הוה אמינא דכשר קמ"ל דפסול.

11. הערות הגרי"ש אלישיב מסכת חולין דף לח עמוד ב

מכי יולד נפקא. דבעינן שיוולד בכח האם ואם מתה קודם גמר לידה הויא כיוצא דופן. והוא הדין באדם שנולד ככהאי גוונא דינו כיוצא דופן ואין מילתו דוחה שבת.

12. דף על הדף מסכת חולין דף לח עמוד ב

בגמ': שבעת ימים פרט למחוסר זמן וכו'. מבואר כאן דבקרבת מחוסר זמן פסול, והקשו המפרשים במש"כ הרמב"ם (פ"ב דבית הבחירה הלכה ב'): "ומסורת ביד הכל שהמקום שבנה בו דוד ושלמה המזבח בגורן ארונה... והוא המזבח שהקריב עליו קין והבל, ובו הקריב אדם הראשון קרבן כשנברא" עכ"ל.

וקשה כיצד הקריב אדם הראשון קרבן ביום הברא, והלא מחוסר זמן פרט לקרבן וכמבואר כאן.

[1] וכתב בספר מרפסין איגרא (פר' בראשית) לתרץ, די"ל דהדין של "מחוסר זמן" נלמד מהפסוק (ויקרא כ"ב כ"ז): "שבעת ימים יהיה תחת אמו ומיום השמיני והלאה ירצה". הרי שפסול "מחוסר זמן" קיים רק בבהמה שנולדה מבהמה, או אז יש לחוש בשבעת ימים הראשונים שהולד הוא נפל, וכמבואר במסכת שבת (דף קל"ה ע"ב) שמפסוק זה לומד רבי שמעון בן גמליאל שולד בהמה יצא מכלל נפל אחרי שמונה ימים מלידתו. אם כן בהמה שנבראה בכריאת העולם הרי אינה ולד בהמה, ואין לחוש שהיא נפל, ואין צורך להמתין שמונה ימים. והרי היא ראויה להקרבה מיד לאחר בריאתה ללא חשש פסול של "מחוסר זמן" ע"כ.

[2] באופן אחר י"ל, על פי מה דאיתא לקמן (ס' ע"א) שכל מעשה בראשית נבראו בקומתן, ע"ש ברש"י שהעגל נוצר כמו שור בן ג' שנים, ולפ"ז לא הי"ל כלל פסול של מחוסר זמן.

13. תוספות מסכת חולין דף לח עמוד ב ד"ה אלא זה

אלא זה פירש למיתה וזה פירש לחיים - אין להוכיח מכאן דאפילו בידי שמים אפשר לצמצם דקרא איכא למימר דאיצטריך אם יבא אליהו ויאמר שבצמצום נעשה ושביקנן לקרא דאיהו דחיק ומוקי אנפשיה.

• ספר ישא ברכה

תמכת) תוד"ה אלא זה פירש
למיתה, אין להוכיח מכאן
דאפילו בידי שמים כו'. הנה לעיל (דף
כ"ח: ד"ה לפי שאי) הוכיחו תוס' דקיי"ל בידי
אדם אפשר לנמס ובידי שמים אי אפשר
לנמס, ר"ל דבר שאדם עושה בידי וכוונתו
שיהיה מצומצם כגון שרונה לשחוט חזי סימן
צמחון לא פחות ולא יותר קיי"ל דאפשר לנמס
וחזי נשחטה, אבל דבר הנעשה בידי שמים כגון
שנולדו צ' תאומים ביחד או שמתו צ' אחין
כאחד קיי"ל דאי אפשר לנמס שיהי שניהם
ביחד ממש אלא חד מיניהו ודאי קדים, כלומר
ודאי ליכא מידי "דלא אפשר" לעשותו בידי
שמים, אלא פירושו דא"א לו "לאדם" לידע
שהי צמחוס כיון שנעשה בידי שמים פתאום
ואין צו פנאי שיוכל האדם לצררו שנעשה
צמחוס צנת אחת (יעי' צפרש"י ותוס' צכורות
דף י"ז:). והשתא קשה דהכא דאמרי' זה פירש
למיתה וזה פירש לחיים מוכח דאף דבר שבידי
שמים אפשר לנמס, דהא הגמרא הוכיח דע"כ

לא מיירי קרא צאופן שהולד נולד רגע "לפני"
מיסת האם או שהאם מתה רגע לפני לידת
הולד, אלא כשנגמרה הלידה מתה האם צאיתה
רגע.

תתל) בא"ד ושבקינן לקרא כו'. ר"ל
 אה"נ דבעלמא לא אמרינן אפשר לזמנא
 בידי שמים, מיהו צוה כיון דע"כ א"א לאוקמי
 קרא דפרט ליחוס בגוונא אחריחא ע"כ צריכין
 לומר "דקרא" גופי' דחיק עלמו ומוקמי
 "נפשיה" באופן שהי' מזומנא אע"ג שהוא
 דוחק. ולשון שנקיה לקרא ר"ל נניח אותו ולא
 תיקשי עליו, וכלשון זה אשכחן נמי בגדה (דף
 ל"ג.) קידושין (דף ס"ח.), ופסחים (דף
 נ"ט:). מיהו דוקא לקרא מתרנין בהך דחוקא
 אבל התנא אין לו לשנות כן, עי' מהרש"ל בשם
 תוס' שאנך.

14. ספר שערים מצויינים בהלכה

השוחט לעובד כוכבים. כתב בספר המאורות
 (ד"ה השוחט) בשם רבו ה"ר נתן
 בה"ר מאיר, שהשוחט לנכרי עוף או בהמה
 צריך לברך ולכסות, אע"פ שאין אנו מצווים
 להאכילם שחוטות, אלא נבילות וטריפות כו',
 לפיכך מן המובחר שיטרוף או ינבל, והוא
 תמה עליו דא"כ היאך יאמר וציונו על
 השחיטה, וכי אנו מצווים על השחיטה שלהם,
 והלא הם עצמם אינם מצווים עליה ומותרים
 בנבילות וטריפות, לכן נראה שישחוט בלא
 ברכה, אך ברכת כיסוי הדם אפשר לומר
 שיברך, דמאחר ששחט צריך שיכסה הדם.
 אבל בשמלה חדשה (סי' יט ס"א) כתב,
 דהשוחט לעכו"ם או לכלבים, אם יש כאן
 בודק שיודע לבדוק הריאה אע"פ שאינו בודק
 הרי"ז מברך, שמא ימלך ויאכל ממנה. אבל עי'
 בתשו' שכות יעקב (סי' לו) ומובא בבאר
 היטב (או"ח סי' תקנא ס"ק כח) דהשוחט
 מרי"ח אב עד אחר תשעה באב ואין דעתו
 לבדוקה רק להאכיל לעכו"ם לא יברך.
 ובמנח"י (שם ס"ב) ומנהז"ב (כלל יא) כתבו
 דכיון דכמה אחרונים מחמירים בשוחט לנכרי
 ע"כ ראוי להשתדל ליטול ממנה דבר מה
 לאכול כדי לאפוקי נפשיה מחשש ברכה

לכטלה, או שיהדר אחר בע"ח אחר לשחטו
 קודם ולברך עליו לצאת גם את זה. ועי' בדעת
 תורה (שם סק"ג) בשם הדמש"א (פ"א סוס"י
 כא) דמ"מ בבהמת נכרי בשביל נכרי לכו"ע
 אינו מברך.

15. הערות הגרי"ש אלישיב מסכת חולין דף לח עמוד ב

מתני' השוחט לעובד כוכבים. מהא דתנן שחיטתו כשירה משמע דהוה דיעבד, וכ' הראשונים דבאמת הוא אף לכתחילה, אולם לא הוי מצי למיתני באופן אחר, דאי הוי תנן שוחטין לנכרי הו"א דלא אתי לאשמועינן דשחיטתו כשרה, אלא דבאמת הבשר אסור באכילה וקמ"ל דליכא לפני עור, דהא ע"י שחיטתו ומחשבת הנכרי הבעלים שמכוין לע"ז הו"ל זבחי מתים. אך דבריו צ"ב, דהא לכא' הטעם דליכא בזה איסור לפנ"ע הוא משום דבאמת לא נאסר הבשר, דלא מהני מחשבת הבעלים לאוסרו, וממילא שמעי' דהבשר מותר. וצ"ל בכוננתו בהקדם שיטת האחרונים דבספק איסור ליכא איסור דלפני עור, דמכשול הוי רק בודאי. ולפ"ז אי הוי תני שוחטין לנכרי הו"א דליכא לפ"ע כיון דהוי ספק אי סתם מחשבת עכו"ם לע"ז, ולהכי שוחטין לכתחילה, אבל לגבי אכילת הבשר הא איכא ספיקא דאורייתא דשמא חשב לע"ז, ולהכי צריך לאשמועינן.

16. דף על הדף חולין דף לח עמוד ב

במשנה: השוחט לעכו"ם שחיטתו כשרה ור"א פוסל, ובגמ': סתם מחשבת עכו"ם לעבודת כוכבים. הקשה בספר ואם תאמר (ח"ב ע' קל"ז): וצ"ע האם חולק ר"א על מה דקיימ"ל (עי' חולין ה' ע"א) דמקבלים בהמות מן הגוים ואפילו עובדי ע"ז, דאיך מקריבים הקרבן הא סתם מחשבתם לע"ז, ומקריבים בהמה אסורה לגבוה, וצ"ע.

17. ספר שערים מצויינים בהלכה

שחיטתו כשרה. עי' בב"ח (יו"ד סי' ד) בשם הר"ן (ח. מדפי הרי"ף) דאיכא מ"ד דבאכילה אסורה ודוקא בהנאה מותרת, והב"ח הקשה עליו עי"ש. ובטור"ז (שם סק"ד) העלה דבאכילה אסורה. אבל דעת הש"ך (שם סק"ה) דמותרת באכילה. וכן פסק בשמלה חדשה (שם ס"ט).

18. דף על הדף חולין דף לח עמוד ב

בגמ': א"ר אליעזר ברבי יוסי, שמעתי שהבעלים מפגלין וכו'. כתב הגאון ר' אברהם לופטביר זצ"ל בספרו זרע אברהם (סי' פ' אות ו): נראה דדוקא בשלמים דהבשר שייך לבעלים, ואז אם חשבו הבעלים על שחיטת כהן או על זריקתו על מנת לאכול חוץ לזמנו הוי פיגול, דקרא דוהקריב המקריב בשלמים הוא דכתיב, אבל בקדשי קדשים, פשיטא דאם יחשבו על מנת שיאכל הכהנים חוץ לזמנו דאין דבריו כלום, וכה"ג בזבחים על מנת שיאכלו טמאים כל כמיני'.

ומיושב בפשיטות קושית העולם דכל סוטה תוכל לפגל, וממילא אין המים בודקין אותה. ולהנ"ל הא מנחת סוטה הוי קדשי קדשים ולא מהני פיגול, הגם שנימא דהוא הוי בעלים של המנחה.

19. הערות הגרי"ש אלישיב מסכת חולין דף לח עמוד ב

שמעתי שהבעלים מפגלים וכו'. מקשים העולם א"כ היאך מצאנו ידינו ורגלינו במנחת סוטה והלא היא בעלת הקרבן ותוכל לחשוב שהקרבן יאכל לאחר זמנו וכדו', ושוב אין קרבן ואין מזכרת עון. וע' בס' גבורות שמונים להגר"י ענגיל שכתב שמונים תירוצים לקו' זו. והי' אפשר לומר - ואולי זה א' מתירוציו - דכ"ז הוא בשלמים דהבעלים אוכלים ובזה שייך שחושבים על עצמם שיאכלו לאחר זמן, משא"כ אם חושבים שהם יקטירו זה אינו כלום דהא הם אינם מקטירים, וכן הסוטה אינה יכולה לפגל, כיון שאין לה זכות אכילה במנחה, וגם אינה מקטירה אלא הכהן, ולא מהני מה שתחשוב שהכהן יקטיר או יאכל לאחר זמנו. (א"ה, עי' רש"י זבחים לו. ד"ה ה"ג ל"א. ובאחיזרז ח"ב כ"ט סק"ה, וצ"ב).

עוד יש לתרץ שרק למ"ז דקדשים קלים ממון בעלים יכולים הבעלים לפגל, אך בקד"ק דאינו בעלים אינו יכול לפגל, ואין אוסר דבר שאינו שלו. וכהן יכול לפגל כי עושה מעשה, ובמעשה אוסר אדם דשא"ש.

א. ספר שיעורי הרב [ע' קא-קב]

ונראה דמעין זה ס"ל לרס"ג דאף דגים כשרים שמתו בתוך המים אסורים מדין שרץ המים, דכל שחל פסול על הדג במים לפני שעת האסיפה שוב אין האסיפה מתרת אותו, וממילא הרי הוא בכלל שרץ המים. אבל הרמב"ם סובר דלא שייך איסור שרץ המים על דג כשר כלל, ולפיכך כל שנאספו מן המים אף שכבר מתו הרי הם מותרים.

אך לכאורה קשה לדעת הרמב"ם, דאם איתא דאסיפה מתרת אף בדגים שמתו, אמאי לא מהניא שחיטה לבהמה לאחר שמתה, הרי כתב הרמב"ם בעצמו דאסיפה

בדגים היא כמו שחיטה בבהמה.¹⁷³ וצ"ל דס"ל להרמב"ם דלשחיטה לא סגי בחתיכת סימנים בעלמא אלא צריך דוקא שמעשה השחיטה תמית את הבהמה,¹⁷⁴ משא"כ באסיפה דל"צ אלא מעשה אסיפה בעלמא.

174) הר"צ שכטר שליט"א הביא שהגר"מ פיינשטיין ז"ל ביאר שכזה נחלקו האמוראים בחולין (לח). לגבי פירכוס דמסוכנת אי בעינן שיהא דוקא בסוף השחיטה או דילמא סגי אף בתחילת השחיטה. עיי"ש בגמ' (לח): שהשוו דין פירכוס לדין לידה הצריכה כדי להכשיר את הולד לקרבן, מי בעינן חיותא בסוף לידה או דילמא סגי בחיותא בתחילת הלידה. ולכאורה צ"ע, דהיאך אפשר לומר לגבי שחיטה דסגי בחיותא רק בתחילת השחיטה ולא איכפת לן במאי דבאמצע השחיטה הרי הוא שוחט נבילה.

וביאר הגר"מ פ"ד פירכוס בתחילת השחיטה בלבד אינו מראה אלא שהיתה הבהמה חיה בשעת השחיטה, אבל יתכן שהיתה מתה מאליה באותו הזמן דסוף שחיטה גם אם לא היה גומר את השחיטה. אבל אם פירכוס הבהמה בסוף השחיטה הרי מוכח שהיתה יכולה לחיות קצת גם אחרי השחיטה, והשחיטה קירבה מיתתה. וכזה נחלקו האמוראים, מי בעינן שחיטה ההורגת ומקצרת חיי הבהמה (ולזה בעינן דוקא פירכוס בסוף השחיטה) או דילמא סגי בשחיטה של חתיכת הסימנים בבהמה חיה.

ב. ספר שערים מצויינים בהלכה

שמעתי שהבעלים מפגלין. ידוע קושיית העולם מה הועילה התורה בבדיקת הסוטה ע"י השקאה, הרי בידה לפגל המנחה ופסולה, וא"כ אין המים בודקין אותה, ועי' בדברינו במס' סוטה (כג. ד"ה ואינה) שהארכנו בזה. וע"ע בספר גבורות שמונים להגאון ר' יוסף ענגיל שכתב שמונים תירוצים לקושיא זו.

ג. ספר ישא ברכה

תמו) בגמ' שמעתי שהבעלים מפגלים כו'. נספר גבורות שמונים הביא קושיית העולם דא"כ כל סוטה יכולה לפגל במחשבתה ושוב אין המים בודקין אותה, ובחד מן המירוצים כתב די"ל דוקא בקדשים קלים אומר כן ראב"י כיון דגם בעלים יש להם חלק בה אבל בקדשי קדשים דאין להם חלק אין יכולים לפגל ומנחת סוטה הוא קדשי קדשים. והקשה הגאון מהר"י שטייף דהא דבעלים מפגלין יליף ל"י מדכתיב והקריב המקריב וגו'

דפירש"י והוא קרא במנחות ונסכין איירי דהו"ל בהדיא קדשי קדשים (נפ' שלח).

ד. הערות הגר"ש אלישיב מסכת חולין דף לח עמוד ב

שמעתי שהבעלים מפגלים וכו'. מקשים העולם א"כ היאך מצאנו ידינו ורגלינו במנחת סוטה והלא היא בעלת הקרבן ותוכל לחשוב שהקרבן יאכל לאחר זמנו וכדו', ושוב אין קרבן ואין מזכרת עון. וע' בס' גבורות שמונים להגר"י ענגיל שכתב שמונים תירוצים לקו' זו. והי' אפשר לומר - ואולי זה א' מתירוציו - דכ"ז הוא בשלמים דהבעלים אוכלים ובזה שייך שחושבים על עצמם שיאכלו לאחר זמן, משא"כ אם חושבים שהם יקטירו זה אינו כלום דהא הם אינם מקטירים, וכן הסוטה אינה יכולה לפגל, כיון שאין לה זכות אכילה במנחה, וגם אינה מקטירה אלא הכהן, ולא מהני מה שתחשוב שהכהן יקטיר או יאכל לאחר זמנו. (א"ה, עי' רש"י זבחים לו. ד"ה ה"ג ל"א. ובאחיעזר ח"ב כ"ט סק"ה, וצ"ב).

עוד יש לתרץ שרק למ"ד דקדשים קלים ממון בעלים יכולים הבעלים לפגל, אך בקד"ק דאינו בעלים אינו יכול לפגל, ואין אוסר דבר שאינו שלו. וכהן יכול לפגל כי עושה מעשה, ובמעשה אוסר אדם דשא"ש.